

Vse, kar zahteva interes države!

Na svetu se vse spreminja, tudi način vojskovanja. Nekdaj je bila vojna po večini omejena na bojišče, kjer sta merili svojo moč sovražni vojski ter se borili za zmago. Danes pa je meja med fronto in zaledjem zabrisana. Danes je vsak najmanjši kot v državi izpostavljen nevarnosti napada. Tako postaja vsa država fronta in vsi državljani branilci domovine, četudi ne nosijo vojaške uniforme. Zavest o tem, da je v sedanjem času vsak državljani poklican, da sodeluje pri zavarovanju državne varnosti in neodvisnosti, mora prodreti do zadnje bajte v naši domovini in prešiniti vsakega člana našega naroda. Vsak mora svoje zasebne interese podrediti najvišjim interesom skupnosti. Slova, red in disciplina, ki so bistven pogoj za zmago na fronti, mora vladati tudi na fronti ljudstva v zaledju. Le tako more narod dati iz sebe najhujši odpor in največjo silo, ki je v sedanjih časih potrebna. Fronta ljudstva v zaledju mora biti urejena, močna in zvesta. Smeli bi to fronto imenovati — da se poslužimo najnovejšega izraza — četrto kolono (prve tri tvorijo vojske: 1. na kopnem, 2. na morju in 3. v zraku). Ta četrta kolona (fronta ljudstva) je tudi poklicana, da skrbno pazi na morebitno zbiranje in delovanje zloglasne pete kolone, ki jo tvorijo špijoni in tujci, ki se trudijo v zvezi z domačimi izdajalci ustvariti sovražne postojanke v državi.

Naša država je nevtralna ter bo tudi, v kolikor je to odvisno od njene volje, v bodoče ostala nevtralna. Naša vlada skrbno pazi na to, da nas ne bi kdo zapletel v vojno. Nočemo se mešati v spore velikih, ker menimo, da imajo veliki dovolj moči in sredstev, da sami sebe lahko branijo in ohranijo. Odločilni činitelji Jugoslavije samo želijo, da ne postane naša država bojišče in ljudstvo Jugoslavije žrtev kakega napada. V dobi modernega tehničnega napredka pa je nevtralnost teže ohraniti kot kdaj prej. Nekdaj je za nevtralnost zadostovala nepristranska službena politika in nebriga ljudstva. Danes je nevtralnost pritegnila v svoje območje vse pojave javnega mnjenja in razpoloženja. Danes je samo še dovoljeno misliti, kar kdo hoče, dati svoji misli tudi zunanje izraza, ni dovoljeno. Vojskujoče se države so vedno bolj občutljive za javne manifestacije mnjenja in razpoloženja. Državna oblast ima zato dolžnost, da ohrani nevtralnost tudi na tem področju, kar ni lahko spričo živahne propagande, ki jo vršijo vojskujoče se države z radijem, letaki, knji-

žicami in govoricami. Zato je morala naša vlada izdati stroge ukrepe, da se zavaruje in ohrani naša nevtralnost v vsakem pogledu.

Brambna moč države je v veliki meri odvisna od njenega gospodarstva, ki je v tesni zvezi z narodno obrambo in socialnim redom. Zato je naša vlada izdala posebno uredbo o obrambnem gospodarstvu, ki ga bo vodil državni upravni aparat v zvezi s posebnim odborom gospod. strokovnjakov. Posebna uredba pa je naperjena proti tistim »gospodarskim« ljudem, ki hočejo sedanje razmere izkoristiti v lahko lastno obogatitje. Kakor se po končani bitki na bojišču pojavijo hijene, da se lotijo mrtvih trupel padlih vojakov, tako se med vojno pojavijo med ljudstvom hijene v

obliki špekulantov, verižnikov in navijalcev cen. Ti hočejo ljudstvu izpiti živo kri ter ga oguliti do kože. Uredba predvideva zoper take ljudske pijavke stroge kazni: konfinacijo, prisilno delo in kazni, ki jo izreče kazensko sodišče. Naj bi se zoper te ljudske in državne škodljivce postopalo z brezobzirno doslednostjo in največjo strogostjo! — Vsakdo naj se zaveda svojih dolžnosti do svojega bližnjega in vsega naroda. Vsak pa, ki bi skušal delovati zoper blagor ljudstva in države, naj preizkusi vso strogost zakona. Ni nobenega razloga za malodušnost, zato ji tudi med nami ni mesta. Vsak naj stori vse svoje dolžnosti do naroda in države. S tem bo tudi najbolj koristil sebi in svojemu ljudstvu.

Po Jugoslaviji

Občinske volitve na Hrvaškem

Na trojiško nedeljo, 19. maja, so bile v bavnini Hrvatski občinske volitve, ki se niso vršile v največjih mestnih občinah. Za te volitve je bil izdan nov volilni red, ki je določal javno glasovanje. Vodstvo Hrvatske seljačke stranke je te volitve proglasilo kot nepolitične, usmerjene v gospodarsko in socialno smer. Dejansko pa ni bilo mogoče kakor pri nobenih, tako tudi ne pri občinskih volitvah izključiti politiko. Ta se je uveljavila kakor pri postavljanju kandidatnih list, tako tudi zlasti pri glasovanju. V hrvatskih občinah je povsod zmagala HSS. Mnogo je bilo takšnih občin, kjer sploh ni bilo nobene druge kandidatne liste kot edino lista HSS. V teh občinah kajpada udeležba pri glasovanju ni bila velika. V mešanih občinah, to je v tistih, kjer prebivajo Hrvati in Srbi, je bila postavljena skupna lista HSS in SDS (Samostojne demokratske stranke), poimenovana lista KDK (Kmečko-demokratske koalicije). V čisto ali po večini srbskih občinah sta si bili nasprotni listi SDS in JRZ. Poslednja lista je v srbskih občinah dosegla velike uspehe. — Uradno ugotovljen izid občinskih volitev je naslednji: Volitve so se vršile v 625 občinah. Večino mandatov v teh občinah so dobile: HSS v 425 občinah, KDK v 116 občinah, SDS v 27 občinah, JRZ v 20 občinah, HSS in muslimani v 4 občinah, HSS in Nemci v 1 občini, KDK z različnimi skupinami v 1 občini, SDS z drugimi srbskimi strankami v 1

občini, JRZ in zemljoradniki v 1 občini, skupna srbska lista v 8 občinah, izvenstrankarska srbska lista v 18 občinah, muslimani v 2 občinah, izvenstrankarske meščanske liste v 2 občinah, neodvisne (večinoma pristaši HSS) v 2 občinah, levičarska v 1 občini, zemljoradniki v 1 občini, Nemci v 3 občinah, razne liste v 2 občinah.

Boj proti jetiki še ne bo končan, ko bo sedanja krvava vojna prenehala ter se spremeni v mir. Jetika je še vedno bolezen, ki zahteva največ smrtnih žrtev med našim ljudstvom, osebno med doraščajočo mladino. Jetika je še zmiraj ena izmed najnevarnejših ljudskih kug, ki neusmiljeno kosi med vrstami našega naroda. Borbo proti jetiki vodi v naši domovini že 10 let Protituberkulozna zveza, ter jo bo vodila naprej. Storila je že izredno mnogo za to, da bi se boj proti jetiki razširil. Obenem je vztrajno opozarjala našo javnost na to, da naj čim bolj podpre tiste nesrečneže, ki so postali žrtev jetike ter si skušajo z vsemi sredstvi rešiti življenje in pridobiti zdravje. Pretekli teden je bil protituberkulozni teden. Letošnjemu protituberkuloznemu tednu je zveza postavila vrhovno geslo: »Noben jetični bolnik ne sme ostati brez bolniške postelje!« S tem je bila vsa naša javnost opozorjena na to, da ne zadoštuje samo običajno ugotavljanje jetike kot najnevarnejše morilke in tudi ne sočustvovanje z resničnimi žrtvami te bolezni, marveč je potrebna denarna pomoč siromašnim bolni-

Ptica — vlomilka. V nekem vestfalskem kraju so v neki hiši ugotovili, da si je bila neka žolna polskala dohod v stanovanje. Z vztrajnim delom je ptica s kljunom predrla enega izmed okenskih okvirov in skozi to luknjo je potem lahko uhajala v stanovanje. Zdi se, da je ptica, ki je drugače tako plašna, zavoljo pomanjkanja hrane v tej zimski postali na tako nenavaden način vlomilka. Proti nepotrebnemu razsipavanju blaga. Da bi preprečile nepotrebno razsipavanje z blagom, so nemške oblasti za oblačilno industrijo izdale odredbo, ki dovoljuje za bodočnost samo šest oblik ovratnic. Za vsako obliko so določile največjo možno dolžino in širino. Tako sme meriti dolga ovratnica

V rdečem »raju« ...

Roman iz sovjetskega kmetijskega življenja

*

21

»Ne. To naj stori prebivalci sami. Vsi trije se naj zvečer javijo pri predsedniku vaškega sovjeta, ki ga bom imenoval. Konjenica bo sedaj obkolila vas, jaz pa bom šel v Balto, da vse uredim. Talci bodo jutri zjutraj ustreljeni.«

Fedorja se je polasčala slabost, a zatrli jo je. Resno je pogledal Klavsa in rekel:

»Ti si gospodar! Vse se bo izvršilo, kakor ukazuješ.«

»Ne! Jaz nisem gospodar!« je osorno odvrnil komisar. »Pri boljševikih ni gospodarjev, temveč so ljudje med seboj tesno povezani, da se tako zajamči zmaga svetovne revolucije.«

»Te zmage ne boste dočakali!« je smehljaje odgovoril Fedor.

»Zakaj ne?«

»Ker se bo pred teboj in tvojimi vedno dvigala neka sila, ki je ne boste mogli premagati.«

»Kaka sila?«

»Sila križa!«

»Ha, ha, križ!« se je zasmel Klavs.

»Da, križ, ob katerem se je do sedaj zlomilo vsako trinoštvo in se bo zlomilo prej ali slej tudi vaše, čeprav ga stražijo bajoneti, strojnice in topovi.«

»Nehaj!« je nestrpno zamahnil z roko komisar. »In pojdi, drugače se bom premislil in preklical svoje prejšnje besede, če boš še dalje čveknil o teh dvatisočletnih vesaljih, ki smo jih mi, brezbožniki, zrušili.«

Fedorja niso preplašile bratove besede. Ognjevitost je rekel:

»Varaš se, Klavs! Križa niste zrušili. Lesena in kamenita znamenja ste sicer uničili, toda v naših srcih križ živi in bo živel do zadnjega diha. On mi bo dal jutri zjutraj moč, da bom mirno, junaško gledal smrti v oči!«

»Molči, Fedor! Molči!« je ježno velel komisar. »Če te ne bi opravičevalo dejstvo, da si vse življenje prebival v tej zapuščenosti vasi in si ostal izven velikega boljševiškega pokreta, se jaz ne bi usmilil Balte. Najbolje je, da odideš. Moji pogoji so ti znani. Izpolni jih in bodi srečen zaradi moje milosrčnosti. Če bi bile druge vasi sledile vašemu zgledu, niti eden prebivalec Balte ne bi našel usmiljenja. Sosedne vasi so k sreči ostale mirne. Vaš upor je samo izjema in njegov odmev ne bo segel do izvršilnega sveta v Moskvi. Vrni se k svojim! Konjenikom bom ukazal, naj gredo naprej. Glej, da nas ne bo pozdravil kak strel! Če pade en sam strel, je vsa vas zapisana poginu. Sicer pa zložite vaše puške na kup pri vhodu v vas!«

kom in tudi Zvezi, ki v svoji skrbi za zdravje našega ljudstva skrbi za moč in odpornost našega naroda. Protituberkulozna zveza se

obrača na občine in posameznike, da prispevajo za sklad Zveze, ki bo podpiral revne bolnike.

Organizacija naše pomožne vojske

V zadnji številki smo poročali, da je bila zadnje dni objavljena uredba o pomožni vojski v naši državi. Pomožna vojska je prava narodna armada za pomoč v domovini. Uvedba pomožne vojske v sedanjih resnih časih je zelo važna, radi tega hočemo uredbo priobčiti v glavnih izvlečkih in v taki obliki, da bo vsakdo razumel, za kaj gre pri tej organizaciji.

Pripadnost k pomožni vojski in njena mobilizacija

V pomožno vojsko spadajo vsi moški državljani Jugoslavije od 16. do dopolnjenega 70. leta. Izvzeti so seve obvezniki vojne sile. Pač pa spadajo k pomožni vojski oni vojni obvezniki, ki so v mobilnem in vojnem stanju oproščeni od aktivne vojaške službe radi njihove zaposlenosti v prometni ali poštni službi ter v podjetjih, delavnicah in rudnikih, potrebnih za državno obrambo. Te osebe vršijo na svojih mestih vojno dolžnost v pomožni vojski, vendar se lahko pokličejo vsak čas v aktivno vojaško službo.

Nad 70 let stare in za delo sposobne osebe lahko služijo v pomožni vojski kot dobrovoljci.

Pomožna vojska se mobilizira v primeru državne mobilizacije po potrebi za zagotovitev življenja in delovanja mobilizirane vojne sile, kakor tudi za ohranjanje življenja vsega naroda in obstanka države v času vojne.

Obveznik pomožne vojske, ki bi v službi izgubil življenje ali bi mu bila zmanjšana njegova sposobnost za delo, se smatra za vojno grota, odnosno za vojne invalida.

Pomožna vojska je razdeljena v tri pozive.

Prvi poziv

Prvi poziv tvorijo upravno in strokovno osebje ter strokovni delavci industrije, obrti, rudarstva, šumarstva, prometa, stavbarstva in zdravilstva. Za obveznike prvega poziva velja osemurni delavnik, ki se pa lahko v primeru potrebe tudi poveča.

Drugi poziv

V drugem pozivu so poljedelci ter živinorejci in strokovnjaki gospodarskih panog. Naloga drugega poziva je pomoč pri obdelovanju zemlje, da se proizvodnja čim bolj dvigne. Obvezniki tega poziva pa se tudi la-

hko pokličejo za gradnjo cest, železnic in za utrjevalna dela. Delovni čas se posebej določi.

Drugi poziv ima svoj razpored v občini, v kateri prebiva obveznik nad tri mesece. Obveznik, ki zapusti občino bivanja, ter išče delo drugod, se mora v svoji občini odjaviti, ako bi trajala njegova odsotnost več nego 30 dni.

Vsi obvezniki drugega poziva morajo biti v mobilnem in vojnem stanju državi na razpolago tudi s svojo delovno živino, orodjem, vozili itd. Za to dobivajo odškodnino, ki jo določi ministrski svet.

Kadar so obvezniki drugega poziva zaposleni pri javnih delih, jih vzdržuje država, njihove rodbine pa dobivajo podpore, določene za rodbine vpoklicanih obveznikov vojne sile.

Obvezniki drugega poziva so razdeljeni po vaseh, občinah in mestih v desetine, ki štejejo po 10—15 obveznikov, 3—4 desetine tvorijo vod, 2—4 vodi pa četo. Čete imajo ime po svoji občini in ako jih je v občini več, dobijo še zaporedne številke. Na primer: 3. ljutomerska četa pomožne vojske II. poziva. Starešine teh edinic se imenujejo desetar, vodnik, komandir čete. Vse čete enega okraja

imajo okrajnega zapovednika, več okrajev skupaj ima okrožnega zapovednika. Okrožne in okrajne zapovednike ter komandirje čet postavlja ban, vodnike in desetarje pa okrajni zapovednik. Okrožni in okrajni zapovedniki bodo prvenstveno upokojeni in rezervni častniki iz področja dotične čete, odnosno okraja.

V kolikor bodo obvezniki drugega poziva vršili stražarsko službo, bodo tudi oboroženi.

Pozivanje obveznikov drugega poziva se vrši po sledečem redu: a) obvezniki, ki so brezposelni; b) obvezniki, ki niso hranitelji svojih družin; c) vsi ostali.

Tretji poziv

V tretji poziv spadajo obvezniki, ki niso ne v prvem in ne v drugem pozivu. Gre predvsem za duševne delavce, javne in zasebne uradnike, invalide ter dijake. Ta tretji poziv tvori nekako rezervo pomožne vojske.

Važen dodatek k uredbi o pomožni vojski

Uredba o pomožni vojski vsebuje tudi določbe o rekviziciji za pomožno vojsko. Vsa živina v državi, vprežna in tovorna, ki ni vzeta v vojno silo, pripada pomožni vojski po odredbah uredbe o rekviziciji. Isto velja tudi za vozove in bicikle ter za motorna vozila vseh vrst. Rekvizicije se vrše za živino in vprežna vozila potom občin, za motorna vozila pa potom okrajnih načelstev. Prav tako je dopuščena rekvizicija poljedelskih strojev, strojev za graditev cest, valjarjev, žičnih železnic, motornih plugov itd.

Novice iz domačih krajev

Duhovniške vesti. Umeščen je bil za župnika v Gornji Lendavi g. Ivan Kolenc, provizor istotam. — Postavljena sta bila gg.: Alojzij Peitler, I. kaplan v Slivnici pri Mariboru, za provizorja na Zdolah; Ivan Sukič, kaplan v Cankovi, za provizorja v Gornjih Petrovcih. — Nastavljeni so bili za kaplane gospodje: semeniški duhovniki Jožef Gjurjan v Zrečah, Avgust Stancer pri Sv. Petru pod Sv. gorami, Jožef Gutman v Framu s delokrogom na Tišini, Adolf Pikel v Beltincih, Božidar Božić v Smartnem ob Paki, Alojz Jakopina v Slivnici pri Mariboru (II.), Maksimilijan Prah v Črensovcih, Franc Časl ml., resignirani župnik na Zdolah, za kaplana v Guštanju s delokrogom na Dolu pri Hrastniku, Anton Hanžel, salezijanec iz Veržetja, za kaplana pri Sv. Marku nižje Ptuja. — Za vseučiliškega docenta na bogoslovni fakulteti v

Ljubljani je bil imenovan g. dr. Anton Trstenjak.

Letos prva nevihta nad Mariborom in okolico. Maribor in okolica sta doživela zadnji petek okrog poldne letos prvo hudo nevihto, ki se je naravnost razbesnela okrog trinajste ure. Istočasno je padala tudi toča. Nevihta sta spremljala strela ter grom. Strela je udarila v transformator v Radvanju, vendar so škodo hitro popravili. Udar strele je doživel več hiš v ulici kraljeviča Marka in na Teznu. V Dobravi ob robu gozda proti koncu Tezna je urezalo v hišo gostilničarja Severja. Strela je omamila brez poškodb v kuhinji tri krčmarjeve otroke. Huje je bilo pri Severjevem sosedu delavcu Javorščeku. Tam je oplazila strela 13 letnega sina Alojza in mu je povzro-

»Niti enega strele ne boš slišal. Vse puške bomo takoj izročili.«

Fedor je še enkrat pogledal brata. Prizadeval si je, da bi med bratovo sliko, ki jo je hranil v svojem srcu, in med to potvorjeno sliko, ki jo je videl pred seboj, našel kako sličnost. Zaman se je trudil. O, mati je imela prav, ko je rekla, da je Klavs postal človek prokletstva. Materinski čut je ni varal. V Fedorjevi duši je nenadoma oživel dogodek, ki se je bil odigral pred mnogimi leti.

Klavs je takrat bil star šestnajst let, on pa je bil majhen deček. Nekega zimskega večera se je v veliki sobi stiskal k materi. Sedela sta pri peči. V sobo je nenadoma vstopil Klavs. Na rami je nesel težek črn križ, ki je stal na križpotju pred vasjo. Sredi sobe se je ustavil in divje vrgel stari križ na tla. Nato je pograbil sekuro, razsekla križ in kose pometal v ogenj. Mati in on sta zajokala. Brat se ni zmenil za njun jok in je izjavil, da bo postal brezbožnik.

S to sliko iz preteklosti v srcu je Fedor pustil brata in se vrnil v vas.

Možje, ki so stali v jarku, so ga kmalu zagledali. Čudili so se temu, da je sam. Še bolj so se začudili, ko so videli, da so se konjeniki zganili in bližali vasi.

Prsti so se spet oklenili pušk. O, kako radi bi streljali! Toda Aleksej je pazil na njih in ko je opazil, da se je eden izmed mož pripravil na streljanje, je skočil k njemu in rekel:

»Počakajmo na Fedorjev povratek!«

Možje so pristali na to. Izpustili so puške in opazovali Fedorja, ki se je naglo bližal.

Fedor je skoraj teklen in je čez nekaj minut bil pri jarku. Urno je skočil vanj. Tovariši so se zbrali okrog njega. Zaskrbljeno in radovedno so ga opazovali. On je pogledal očeta in rekel:

»Uspel sem. Klavs ne bo obstreljeval Balte in pobijal ljudi!«

Očetove oči so se razširile od začudenja.

»Klavs! Ti si videl Klavs?« je vzkliknil hlastno.

»Da, oče! Tisti, ki poveljuje rdečim konjenikom in ki bo kmalu prišel v Balto, je Klavs.«

»In ti si ga videl?«

»Videl in govoril z njim.«

»Kakšen je?«

»Ne moreš ga spoznati. Z njegovega obraza odseva krutost. Sicer pa je vseeno, ali je to Klavs ali kdo drugi. Za nas so glavni njegovi pogoji. Prvi pogoj: izročiti moramo puške.«

»Kaj hočemo, če zahteva!« so zamrmrali možje.

»Konjeniki bodo obkolili vas in pazili, da ne bo prišlo do nemirov.«

Fedor je za hip utihnil in pogledal možje. Nato je zamolklo nadaljeval:

»Ostane zadnji, najtežji pogoj. Dati moramo tri talce, ki bodo jutri zjutraj ustreljeni...«

kvečjemu 1.14 m, široka kvečjemu 11 cm in za ducat takšnih ovratnic ne smejo porabiti več nego 3 m blaga. Vzorce in vrsta blaga so poljubni. Izvzete so glede te omejitve le ovratnice, ki so namenjene za izvoz.

Zločljive vojaške lesenjake. Na švedskem izdelujejo novo vrsto vojaških lesenjač iz posameznih, zločljivih delov, ki so se zelo obnesle. Te barake, ki jih more šest do osem ljudi postaviti v treh urah, nimajo niti enega žebila, temveč se dajo zložiti s pomočjo gazo. Prav tako hitro, kakor jih je mogoče postaviti, se dajo tudi razstaviti, a njihov prevoz je tudi lažji nego je bil za barake prejšnjih tipov. Te dni so v Stockholmu pokazali takšno barako, ki je bi-

čila na glavi tako hude opekline, da so ga prepeljali v bolnišnico. V Kungoti je udarilo v skupino cestnih delavcev. Mrtev je obležal 19 letni Ivan Kragl iz Studencev, dočim sta bila en delavec in kmetica omamljena ter so ju prepeljali v mariborsko bolnišnico. Popoldne istega dne se je usula večkrat po Mariboru in okolici ploha. Po enem letu se je zgodilo tokrat prvič, da je prihrumela nad Maribor nevihta iz severozapada, medtem ko je navadno vremenski kot za mesto in okolico jugozapad.

Stražnik Udovič si zlomil nogo pri cestni nesreči. Na kontrolni vožnji z motornim kolesom sta trčila pri Guštanju mariborski nadzornik Samer in stražnik Udovič na nepreglednem ovinku s tovornim avtomobilom. Udovič si je zlomil nogo in motocikel je razbit.

Dva ponesrečila pri obnavljanju gospodarskega poslopja. V Ptuj na Ljutomerski cesti obnavljajo gospodarsko poslopje g. Orniaga. Pri tem delu se je porušil star zid 6 m na dolgo. Ruševine so podsule in resno poškodovale zidarja Mihaela Čeha iz Spuhlje in Franca Kolariča iz Zabajke. Omenjena so prepeljali v ptujsko bolnišnico.

Oče in sin utonila v Muri. Štirje moški iz Zemuna so se pripeljali v Maribor, da bi se pretihotapili čez mejo. Prišli so v Apače. Tam sta dobila oče in sin desko ter skušala na tem splavu preko Mure. Prijela sta se oba za desko in sta plavalala proti sredini reke. Vrtinci so zgrabili oba in sta utonila, ostala dva pa sta opustila nedovoljeno prekoračenje meje.

Konj poškodoval dinarju prsni koš. V Blatu pri Konjicah je padel konj na 50 letnega dninarja Janeza Konca in mu poškodoval levo stran prsnega koša. Dninarja so prepeljali v celjsko bolnišnico.

Dve ženski ponesrečili pri padcu. Na Gornjskem je skočila kolarjeva hčerka Jožica Virantova med vožnjo tako nesrečno s kolesa, da si je zlomila levo nogo. — 34 letna zasebnica Matilda Trogarjeva iz Gaberja pri Celju je vstopila v Ljubljani v napačen vlak. Ko je uvidela pomoč, je skočila iz vagona, pri tem padla in si zlomila desno nogo. Ponesrečeni ženski se zdravita v celjski bolnišnici.

Oje življenjsko nevarno poškodovalo dninarja. 63 letni dninar Pongrac Bovha iz Zibike pri Šmarju pri Jelšah je hotel zaustaviti na klancu v Podčetrtku težko naloženi voz. Skočil je v nevarnem trenutku z voza, da bi preprečil prevrnitev. Pri tem nevarnem poslu ga je zadelo oje v prsa, mu jih predrla in ga življenjsko nevarno poškodovalo.

Umrli v bolnišnici, ker ga je povozil avtomobil. »Slov. gospodar« je poročal, da je povozil avtomobil v Št. Jurju pri Celju 27 let-

nega posestnikovega sina Ivana Trbovca iz Vrhnega pri Št. Jurju. Povoženi je podlegel prehudim poškodbam v celjski bolnišnici.

Hudo se opekla pri begu iz goreče hiše. Na Breznem pri Humu ob Sotli je začela goriti hiša, ki je bila last zakonskih Alojzija in Bare Prah. Od nesreče presenečena mož in žena sta si komaj rešila golo življenje in še dobila hude opekline. Opečena se zdravita v celjski bolnišnici.

Obstrel radi neprevidnega ravnanja s puško. Stanko Bezgovšek, 19 letni rudar od Sv. Jurja pri Hrastniku, je ogledoval puško. Orožje se je sprožilo in krogla je zadela neprevidneža v levo koleno in levo roko. Obstreljeni se je zatekel v celjsko bolnišnico.

Rudar smrtno ponesrečil v jami. V premogovniku v Trbovljah je zadela smrtna nesreča 35 letnega rudarja Antona Urbajsa. Urbajsa je razbilo glavo pri razstrelitvi premoga.

Resno omamljen od strele. Zadnji petek popoldne je divjalo neurje tudi po kamniškem okraju. 16 letni hlapec Jožko Špenko, ki je v službi pri posestniku Drešarju v Vodichah, je nesel ob času nevihte dežnike domačim na polje. Jože se je skrtil pred vedno bolj se stopnjujočo nevihto pri znamenju, katero stoji ob potu. Naenkrat je uredila strela v znamenje in ga raznesla, fanta pa je omamila ter obžgala. Hlapčevu stanje je resno, vendar je upanje na okrevanje z zdravniško pomočjo.

Vol pritisnil pastirja ob plot. Na pašniku pri Krvavčevem vrhu na Dolenjskem je hud vol nevarno pritisnil ob plot 11 letnega pastirja Ivana Skala. Poškodovanega dečka so oddali v bolnišnico usmiljenih bratov v Kandijo pri Novem mestu.

Krojaškega mojstra zadela smrtna nesreča. Franc Pavc, ugleden krojaški mojster v Gorichah pri Golniku na Gorenjskem, se je odpeljal na kolesu proti Ljubljani. Na cesti pri Jeperci je pripeljal nasproti voz, za njim pa težek tovorni avtomobil. Avtomobil je hotel prehiteti voz in je pri tem podrl kolesarja Pavca, katerega je pogladel sunek na njiivo. Pri padcu si je zlomil nogo v stegnu, si prebil lobanjo in se še ranil na glavi. Čez eno uro po nesreči so ga prepeljali v ljubljansko bolnišnico, kjer je naslednji dan umrl.

V dveh letih na istem mestu slična velika nesreča. Mariborski inženir Zlatko Najžer je bil zaposlen v Zagrebu. Iz Zagreba se je peljal v avtomobilu v Krapino v tamošnjo tekstilno tovarno, kjer je imel službeni opravke. Ko se je vračal s šoferjem nazaj v Zagreb, ga je zadela pred vhodom v Krapino na nezavarovanem železniškem prelazu smrtna nesreča. Na ovinku, ki zastira progo, šofer ni opazil vlaka. Avtomobil je že bil na polovico

Proti prehladu
lahko vzamete 1-2

ASPIRIN
tablete

Ni drugega zdravila po imenu
»Aspirin«. Temveč edino-le
»Bayer«-jev Aspirin.

Opf. reg. pos. 8 Br. 37692 od 22. XII. 1938.

čez progo, ko je treščila lokomotiva v zadnji del avtomobila in ga še vlekla kakih 150 m daleč s seboj. Inženir je bil na mestu mrtev, ker je sedel zadaj v vozu, njegov šofer je dobil le nekaj prask. Smrtno ponesrečeni je bil sin mariborskega upokojenega davčnega upravitelja g. Matije Najžerja in znan po svoji visoki godbeni naobraženosti. Na istem mestu, na katerem je bil ob življenje komaj 32 letni inženir Najžer, se je v teku dveh let zgodila že tretjič slična nesreča.

Splavarjevo truplo najdeno in pokopano. »Slov. gospodar« je poročal, da je utonil dne 4. maja pri nesreči na Savi v Blanci nad Staro Gradiško 40 letni splavar Matija Remšak iz Šmartna ob Dreti. Remšakovo truplo je našel 16. maja lesni trgovec Franc Jeraj iz Stare Gradiške v grmovju ob desnem bregu Save v Stari Gradiški. Remšaka so 18. maja pokopali v Stari Gradiški v spremstvu njegovih domačinov, splavarjev in tamkajšnjega prebivalstva.

Novi 10 dinarski kovanci in konec starih. Od 31. maja bo začela Narodna banka postopoma spuščati v promet nove 10 dinarske kovance iz niklja. Stari srebrni denar po 10 din

la določena za 24 mož. Opremljena je bila s posteljami, omarami za posodo, mizami, stoli, stojalom za puške, napravo za sušenje obleke, umivalno napravo itd. Tehtala je z opremo vred 6800 kg.

Nov izum. Neki Anglež je britskim patent-skim oblastem prijavil izum, ki utegne imeti veliko bodočnost. Gre za cementno mešanico, ki ima lastnost, da se prične v megli, posebno v vlažnem zraku svetiti. Izumitelj meni, da bi bilo mogoče iz te mešanice izdelati ceste in križišča, ki jih ograja megla. Tudi letališča bi lahko uporabljala svetilke, ki se pasove. Njih svetlobnost je baže tako velika, da jih je opaziti še skozi 150 m debelo plast megle. Ta čas novi izum preizkušajo.

Možje so se molče spogledali. Vsi so prebledeli in vzdrhteli.

»Tri talce?« je čez čas vzkliknil Aleksej Andrejev, ki se je prvi zbral.

»Da!« je prikimal Fedor.

Možje so še vedno molčali. Iz njihovih oči je zrlo vprašanje: »Ali bom jaz določen?«

Fedorju je bilo tesno pri srcu, ko je gledal preplahene, blede obraze.

»Tovariši, hitro moramo delati! Puške moramo posmetati na kup. Potem bomo šli na pristavo in bomo izbrali tri može, ki se bodo morali žrtvovati za ostale.«

Možje so ubogali. Za vedno so se morali ločiti od pušk, ki so jih tako dolgo skrivali v nadi, da bodo z njimi izvojevali svobodo ukrajinskega naroda. Slovo bo težko, a vendar je bolj pustiti puško, kakor izgubiti življenje v neenaki borbi.

Zlezli so iz jarka. Vsak je še enkrat stisnil in pogledal svojo puško, nato jo je z grenkobo v srcu vrge na kup...

*

Krilovi so se medtem preselili k Andrejevim. Mati in Peter sta le s težavo prehodila pot od doma do pristave. Nataša je korakala med njima in ju podpirala. Po dolgi, počasni hoji so vendar srečno prispeli tja in sedaj so vsi sedeli v veliki sobi. Karina jim je postregla z zajtrkom.

Peter je hotel ostati pokoncu. Visoka vročina ga je varala s tem, da je močnejši. Vedel je, da se možje pripravljajo na bitko. V njem je gorela želja, da bi se jim pridružil in se boril proti rdečim tlačiteljem. Njega ne bi bilo škoda, če bi padel v boju, ker njegovo življenje je že itak visi na nitki.

Po njegovem mnenju bi se boj moral že začeti. Kako da še ni padel noben strel? Odgovor je kmalu prišel. Neki vaščan je prinesel sporočilo, da je Fedor šel k rdečim z izjavo, da se vas uda. Vest je vse tri vznemirila, ker so dvomili o tem, da bi rdeči prizanesli Balti. Mati in Nataša sta se tresli za Fedorja. Nista upali, da ga bosta še videli živega. Rdeči ga bodo prijeli in morda takoj ustrelili. Zatekli sta se k zadnjemu sredstvu: molitvi. Goreče sta prosili Boga, naj Fedorja reši iz rok brezbožnežev.

Prošnja je bila uslišana. Čez dobro uro je Fedor stopil v sobo, blede in upadlega obraza. Za njim je prišel tudi oče.

Fedor je šel naravnost k Nataši. Ko je videl njene objokane oči, jo je privlekel k sebi in ji rekel:

»Nataša, ne jokaj! Saj sem spet pri tebi!«

Njegov glas je drhtel in Nataša je slutila, da bo zvedela za usodne stvari. Zalostno je pogledala Fedorja in vprašala:

»Fedor, kaj se bo zgodilo? Ali nam bodo rdeči prizanesli? Kaj bo s teboj?«

ostane v veljavi do 31. avgusta 1940. Po tem roku bo zamenjavala ta denar samo še Narodna banka in finančne ustanove.

Važna pojasnila glede klanja živine. Klanje živali ob brezmesnih dneh ni prepovedano, ampak samo prodaja. Ob dneh, ko je prepovedana prodaja treh vrst mesa (govejega, telečjega in svinjskega), ni prepovedana prodaja drugega mesa, kot n. pr. drobnice, perutnine itd., kakor tudi ne prekajenega in suhega svinjskega mesa. Pod pojmom meso pa je razumeti tudi drobovje in vse ostale užitne dele govedine, teletine in svinjine. Glede omejitve klanja telet velja prepoved samo za živali ženskega spola, ni pa omejitev za živali moškega spola. Ne smejo se torej klati junice, telice, ženski telčki. Omejitev glede zaklanih prašičev se nanaša samo na mlade živali, tako zvane odojke. Omejitve se torej ne nanaša na dorasle svinje, glede katerih velja člen 1. uredbe, da se ne sme meso prodajati v torek in petek.

Banovinski sukvencijski ovni in ovce. Kr. banska uprava bo letos v jeseni oddala večje število dobrih plemenskih ovnov in ovc solčavsko-jezerske pasme po znižani ceni. Naročniki prispevajo za ovna 2 din za 1 kg žive teže in polovico nabavne cene za ovco. Prispevek naročnikov se mora povečati zato, ker je znatno poskočila cena plemenskih živali. Naročila za banovinske ovce zbirajo predvsem ovčerejska selekcijska društva, kjer teh ni, vse ostale kmetijske organizacije in občine. Prednost pri naročilih imajo člani selekcijskih društev in ostalih kmetijskih organizacij. Pri naročilu plača vsak naročnik društvu 10 din in položi 50 din kavicje za vsako naročeno žival. Jeseni bodo dobila banovinske ovce predvsem ona okrajna načelstva, ki jih niso dobila lani. Plemenske ovce bo banovinska uprava nabavila na jesenskih plemenskih sejmih. Ti plemenski sejmi bodo v Črni, Solčavi, na Jezerskem, v Kokri, v Tržiču in na novo v okraju Slovenjgradec ter v Vitanju v konjiškem okraju. Banovinska uprava bo odkupila samo dobre plemenske živali v starosti od 6 mesecev do 2 let z dobro kakovostjo volne. Živali z resasto volno so nesposobne za plemo. Cena za plemenske živali bo od 5 din naprej za 1 kg žive teže, po kakovosti. Ovčerejci, hranite dobre plemenske živali za jesenske plemenske sejme!

Svinja, ki je povrgla 11 krat 114 prascev. Posestnica Marija Sekolec na Selah pri Zg. Polskavi ima 7 let staro svinjo, ki je povrgla 11 krat 114 prascev: leta 1934. je povrgla prvič v jeseni 6 prascev, leta 1935. spomladi 9 prascev, jeseni 11, leta 1936. spomladi 10, jeseni 12, leta 1937. spomladi 11, jeseni 14, leta 1938. spomladi 12, leta 1939. spomladi

Vojakom dajmo seboj

poleg drugih reči tudi knjižico

»Moj tovariš«

kjer so stanovski nauki in molitve za vojnike. Cena knjigi: rdeča obraza 16 din, zlata obreza 20 din. — Pozor! Vsakemu naročniku knjige »Moj tovariš« dajemo zastoj še knjigo »ZBIRKA DOMOLJUBNIH PESMI«, kjer so zbrane vse naše slovenske narodne pesmi in koračnice. — Knjige pošljemo tudi na naslove vojakov. — Naročila sprejema

Tiskarna sv. Cirila, Maribor - Ptuj

12 prascev, jeseni 6 in leta 1940. spomladi 11 prascev. Med vsemi 114 prasci je povrgla 5 mrtvih, enega pa je pohodila. Ostalo je 108 živih prascev. Svinja je brihtna in zdrava bolj kot kakšna mlada ter je dvanajstič breja. Posestnica se zanima za svinjo in jo hoče držati, dokler bo pač čvrsta in zdrava. Če bo vse po sreči, bo spet prišla v časopis, ko bo imela 150 prascev. Tedaj se bo pa zvedelo, koliko je vredna rodovitna svinja.

Izšla je nova knjiga »Ptujška gor«, ki opisuje znamenitosti cerkve na Ptujski gori in njeno božjo pot. Knjiga se dobi pri župnem uradu na Ptujski gori in po knjigarnah ter stane nevezana 12 din, a vezana 20 din.

Požari

V Ruperčah pri St. Petru pri Mariboru se je vnela s slamo krita hiša posestnika Franca Krovavetra. Goreti je začelo pri lesenem dimniku, v katerem so se vnele najbrž saje. Ogenj je nastal zvečer, ko so se odpravljali domači ob nočnem počitku. Ogenj je uničil staro hišo do golih sten. Škoda znaša 15.000 din.

Surov napad. Marija Krambergerjeva, 15 letna gospodinjka pomočnica, se je vračala na Telovo proti večeru s kolesom od St. Lenarta v Slov. goricah v Maribor. Pri Sv. Marjeti ob Penici jo je napadla skupina petih mariborskih dijakov na kolesih. Kolesarji so sunili dekle s kolesa, da je padla v občestni jarek, si prebila nosno kost, močno poškodovala levo oko ter levo

polovico obraza. Radi poškodb je obležala Krambergerjeva nezavestna. Napadalci so pobegnili pred orožniki, vendar so jih kljub temu ovadili z imeni.

Okraden za precejšnjo vsoto. V Frajhamu nad Framom je odnesel neznanec Florijanu Ačku, ki ima posestvo blizu Sv. Areha, 8000 din gotovine in hranilno knjižico, ki se glasi na 20.000 din. Tat je star po ljudskem opisu 18—20 let, ima modro suknjo, sive hlače ter rjavo čepico.

Dva ranil s strelom iz puške. V Ciglencah v Dupleku pod Mariborom sta priletela dva kamna pozno v noči v vežna vrata hiše, v kateri sta spala delavca Franc Rojko in Pavel Dvoršak. Ko sta stopila iz hiše, da bi videla, kdo kali nočni mir, sta opazila 20 korakov proč 19 letnega Stefana Juga v družbi neznanega moškega. Jug je dvignil puško in oddal iz nje proti delavcema strel. Oba sta bila obstreljena, a sta imela še toliko moči, da sta utekla v hišo in zaprla za seboj vrata. Nato je odjeknil še en strel in šibre so zadele vrata. Nevarno obstreljena so prepekljali v mariborsko bolnišnico. Juga so orožniki zaprli, dasi taji dejanje.

Krvav obračun. V Novi vasi pri Ptujju je bil napaden od neznanca 29 letni poljedelski pomožni delavec Ivan Sotler, kateri je dobil z motiko tako hud udarec po glavi, da se je zgrudil nezavesten in so ga morali oddati v ptujsko bolnišnico.

Hudo poškodovan od neznanega napadalca. Neki moški je v prepiru zabodel 18 letnega delavca Alojza Bobika z Zg. Pristave pri Slov. Konjicah v levo pleče in mu je še zlomil levo roko. Poškodovani se zdravi v celjski bolnišnici.

Premeten slepar se je lotil celo bolnikov. Lani 23. maja se je natelpev v hiralnico v Vojniki pri Celju 34 letni Viljem Dular. Pretkani slepar se je lotil z goljufijo celo sobolnikov in izvalil od njih 2240 din. Zrtve je premotil s pripovedovanjem, da bo dobil izplačanih 65.000 din od preuzetka in potem bo že poravnal vse dolgove. Dularjevi zgovornosti je nasledel celo strežnik. Ko je že prisleparil precej denarja, se je izmazal iz hiralnice s prošnjo za dopust, katerega je tudi dobil. Iz Vojnika jo je ubral v Ljubljano. Tam je izvalil od nekega delavca v Delavskem domu 200 din. Po vseh teh sleparijah je Dular neznanom kam izginil.

Vlomi v novo ustanovljeno trgovino. V Škofji vasi pri Celju je ustanovila pred par meseci trgovino Kati Premšak. Nočni vlomilci so zlomili z močnimi drogovi s pločevino in železjem okovana vrata in so odnesli manufakturnega in špecerijskega blaga za 20.000 din.

Nečloveški sin. V vinjenosti je zabodel 23 letni Alojzij Pustoslavšek v Rečici pri Smartnem ob Paki svojo lastno 65 letno mater v trebuh. Zabodeno mater so prepeljali v celjsko bolnišnico.

Izredno drzen vlom. Izredno drzen vlom je bil izvršen sredi poldneva v Ljubljani. Kmalu po 12. uri opoldne je hotel zapustiti zlatar in urar g. Ludovik Černe v Wolfovi ulici svojo trgovino. Ko je že zaklepal za opoldanski odmor, se mu je približal neznanec in ga prosil, naj še njemu postreže, ker se mu mudi. Černe se je podal nazaj v trgovino, kjer mu je zagrozil tujec z revolverjem in zahteval, da dvigne roke in mu iz-

»Molči, Nataša! Molči!« je on polglasno odvrnil in s pogledom pokazal na mater.

Karina se jima je bližala. Vedeti je hotela, kaj se dogaja. Izpraševala je sina, a ta ji je odgovarjal nedoločno. Potem se je obrnila na moža. Aleksej je sklonil glavo, da žena ne bi opazila bolečine, ki se je zrcalila v njegovih očeh.

V sobo so prihajali možje, ki so še malo prej imeli puške v rokah. Karina se je vprašala, zakaj jih zdaj nimajo. Njeno srce je vse bolj polnila groza. Slutila je, da se za vsem skriva nekaj usodnega.

Možje so napolnili polovico sobe. Peter je zapustil svoj prostor in se pomešal med nje. Tudi njegovo srce je razjedala zla slutnja.

Fedor je pustil Natašo in stopil pred gručo. Njegov pogled je blodil od moža do moža. Vsi so prišli.

»Prvi pogoj smo izpolnili!« je začel Fedor. »Zbrali smo se, da se pogovorimo o drugem pogoju Klavsa Rišina.«

Ob Klavsovem imenu je Karina zajejala in se z drhtečimi rokami oprijela stola. Ali je mogoče, da je njen starejši sin prišel z rdečimi vojaki, ki prinašajo Balti smrt?

Možje so sklonili glave in pridržali dih. Čutili so, da smrt kroži nad njimi.

Fedor je čez čas nadaljeval:

»Povedal sem vam, da Klavs zahteva, da izberemo tri talce, ki bodo jutri ob zori ustreljeni. To bomo sedaj storili.«

Umolknil je in pogledal po gruč. Možje so še vedno sklanjali glave.

»Enega talca že imamo,« je nadaljeval mladenič. »To sem jaz!«

»Fedor!« je obupno vzkliknila Nataša.

Naglo je skočila k njemu in se ga trdno oklenila, kakor da ga ne bi hotela izpustiti.

Fedor jo je privil k sebi. Mirno je rekel:

»Da, Nataša, jaz sem prvi talec. Jaz sem voditelj, moram torej tudi tu biti prvi. Sicer pa sem Klavsu že povedal, da bom jaz prvi talec.«

»In on je pristal na to?« je z drhtečim glasom vprašala mati.

»Da. In jaz sem srečen, da me je sprejel za talca, ker bom s svojo smrtjo rešil življenje enega človeka. Še dva bo treba določiti.«

V sobi je zavladala grobna tišina. Presekal jo je odločni glas Alekseja Andrejeva.

»Samo enega talca bo treba določiti z žrebanjem. Jaz bom namreč drugi talec!«

Karina je obupno kriknila.

Ženske sprevednice cestne železnice. Na Dunaju je na poedinih progah cestne železnice zaposlenih v vlogi sprevednic že nad 300 žensk, okoli 200 pa se jih za to službo vadi, 50 izmed sprevednic je že med svetovno vojno opravljalo to službo. Večina nastavljenk je bila prej zaposlena v gospodinjstvu. Poiskale so si dela in kruha, ko so njih možje odšli k vojakom.

Telefonski zvonci iz stekla. V Nemčiji, kjer skušajo sirovine, ki jih potrebujejo za vojaške namene in ki jih nimajo preveč, nadomestiti z drugimi sirovinami, je poštna uprava odredila, naj se telefonski zvonci izdelujejo v budoče iz stekla. Prvi aparati s takšnimi zvonci bodo že kmalu v praktični rabi.

(Dallie sledi)